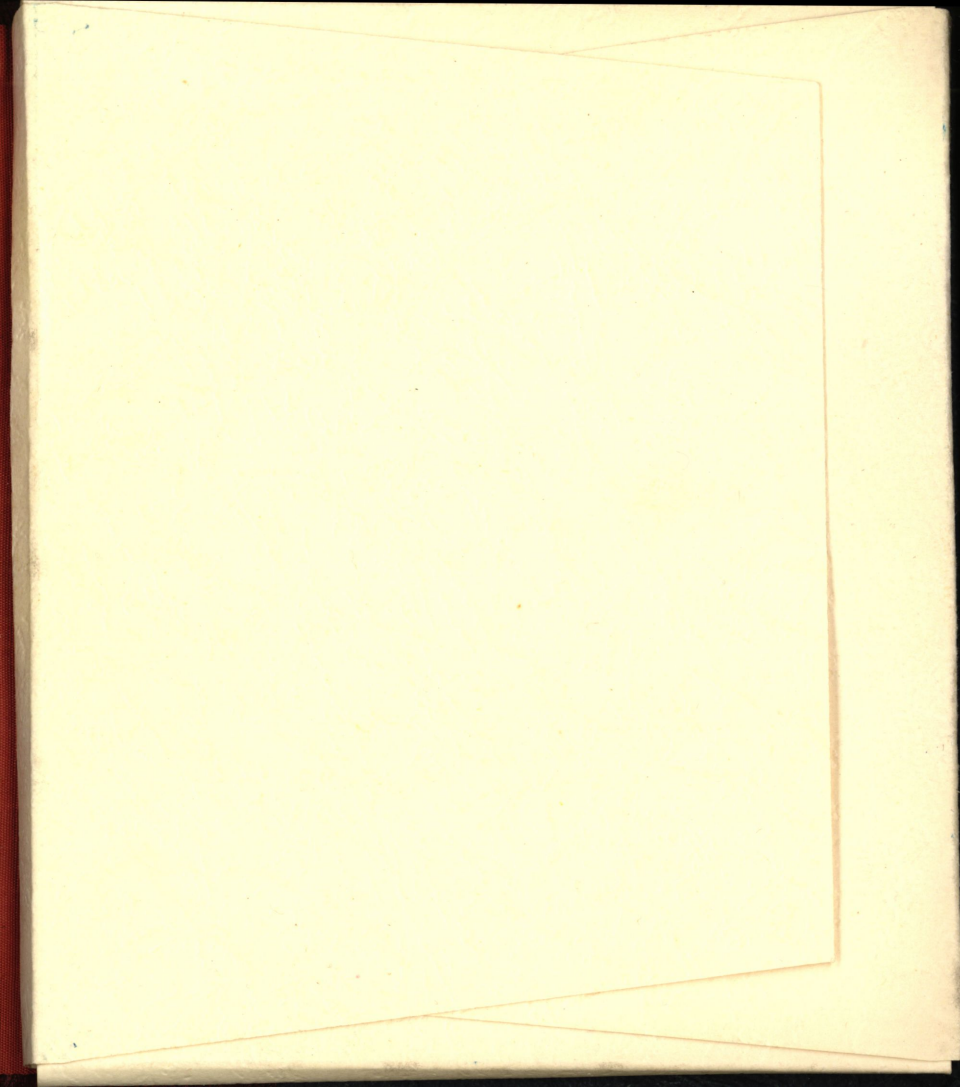

RM 1. 8°719

no homini opus est ad salutem, cum per ^{Libert}
fidem liber sit ab omni lege. Semmi ^{Christiana.}
chelekedet es semmi törvény nem
szűhség à keresztyen embernek id
uósegére, mert à hit által szabados ^{Tom: 1.}
minden törvénytől. Harmad hely ^{Lat: Vitt}
en ísmet imillyen propositiot vet, ^{fol: 371.}
az ű irasi közé. *Fides nisi sit sine* ^{prop: 3.}
ullis etiam minimis operibus, non iustific ^{de bonis}
cat, imo non est fides. A hit hogy ha
kar mi leg kisebb chelekedetec nel-
külisnem leend, meg nem igazet,
sőt ingyen sem hit. Ezekis à mon-
dásoc mind ollyac, hogy az ember-
nek elmeiet testi szabadságra von-
sz c. Mert ha szabados à keresztyē
minden törvénytől, ha nem szűs-
k 'kódic az io chelekedet nélkül id
egére, es. à hit nbe ne
használ à meg igazetaira nane
űres leszē mindē chelekedettul nem

értem miért könnyen elbocsátani,
ni, es io chelekedetbe foglalni ma-
gát. lob könnyen élni, es à testnec
mindenbe keduet keresni.

Tom: 5.

Lat: Vitt:

fol: 225

Nem halgathatom el aztis, à
mit Szent Pálnac à Galatabeliekhez
irt leuelet magyarazuán mondot
eggyút. *Sola, inquit, fides Christi ne-
cessaria est ut iusti simus, caetera omnia li-
berrima, neq; praecepta amplius neque
prohibita.* az az, Chac à Christu-
nac hiti szükséges hogy igazac le-
gyünc, egyeb minden szabad, es
sem parancholua sem tiltua ninchē.
leles dolog. Tahat az atyafiuisze-
retet nem parancholat. Tahat à
gyilkosság es à paraznaság nem
tilalmas.

Tom: 6.

Germ:

Vitt: fol:

244. ad

De haly szeb'eket ezeknel.
A -- beszelli ehol: Hogha à cons-
ciencia meg engedneie hog' a papoc
meg

ne... , a ki teljes engedel-
harom kuruát tartana, hogy sem
mint à ki à conciliomnac engedel-
méből törvény szerent való hazas
társat venne maganac. Es egy ke-
uefse touáb. Sokcal keuefőbbet
vetkezie, vgy mond, esközélb va-
gón az Istenec irgalmasságohoz, à
ki egy kuruachkat tart maganac,
hogy sem mint à ki olyan törvény
szerent való feleséget veszen.

Többetis befzell effélet. Ha Tom: 6.
feleseged, vgy mond, nem akaria az Germ: adolságot megadni, mond ezt ne- Vitt: fol. 172. Se
ki. Ha te nem akarod, akaria más. meue de
Es ha mégis nem enged, iúion à uita cor
szolgáló leány elő. az az, szabadon ingái.
latorkodhatol à szolgáló leánal.

se felől. Ti szabadságra hiuattatoc,
attyamfiai, chac hogy a szabadsággal
ne ellyetec à testenec gonosz ke-
uanlagára.

Sokat hozhatnec többet is ef-
felet elő, mind ennec s-mind az ma-
radekinac írásokból, annac bizonyos-
tasára, hogy à széles vtra es testi
szabadságra iktattyác az embere-
ket, de nem szükség. Mert akar
kies lattya, hogy mindenbe lagyab
es könnyeb az ű tanetásoc à mienk-
nel. Mi ha nem miuelliükis, mégis
dicheriüc es prædicallyuc à fanya-
ru eleter: de ezec sem miuelic sem
prædicallyác. Sõt inkább ocharlyac
es szidalmazzac. Annakokaert
tarol akaroc ezektül, vgy mint à
testi

Magamat ű túllóc.

Tizenbatodic oka.

OLy igen szemefec à Luterec,
Caluinistac es ezeknec à többi, à mi
fogyatkozafinknac meg iegyzeses
be,, hogy akar mely apro vetkein-
ketis lattýac, es à mi bűneinket mind
irasokban s-mind prædicatioiokbã
szűntelen bannyac, vetic es rostals-
lyac. Mi helyen valamellyikünk-
höz valamit értenec, auagy hallas-
nac, vagy igaz vagy nem igaz, ot-
tan è tellyes országban auag inkab
az egesz világon szellyel hordoz-
zac, gyakran ollyatis költenec res-
ianc, à mibe semmi bűnűnc ninchē.
Chac ketten egyyüt legyenekis, à

G s

papistac,

Kit a vegre miue, hog /
szemé. Inkelegyetembe tudomau-
unkatis az emberekkel meg vtaltas
fac. Maga ha űket meg tekentyűc,
fokkal keueseb iamborságot tala-
lunc közöttőc, mint mikőztűnc:
Vgy annera hogy ha az emberek-
nec eletiből kellene à tudomány fe-
lől iteletet tenni, ekeppenis melcabs
ban itelhetneiec az ű tudomanyo-
kat hamisnac à mienknel.

Feleséget vagyon az ű præ-
dicatoroknac, mind az által neha, à
Luter Marton tanetáfat követuen
à szolgáló leanyokatis elő vonszac.
S-neha penig egyyic à másik felesé-
géuel faitalonkodic. Sőt azis törtēt
immar eg niha helyen közöttőc,
hog feleséget cherelteneceg mással.

Sebastia

ba, kibe okat adga, miért tért legem
meg à Luter teuelygeséből, melybe
születesétül fogua venfegénecc ideis
glen volt, es soc esztendeig prædis
callot, azt iria, hog' eg' fő prædica
tor ũ velleis akart effele cherel. i
uelni, es chac nem erôuelis keszere
tette itet hogy az ũ feleséget aman
nac feleségeért atta volna, de nem
vehette reia.

El mult immar (vg' teczic) ti
zenket esztendeie, hog' mikor egy
idôbe Bechbe volnéc, Vekei Fer
renczel, es Milyth Gyorgel à Can
cellarian egybe találkozancc. Holot
kezde Vekei Ferencz velem pan
tolodni es vetekedni à keresztyeni
tudomanyrol. Es à többi közôt, è
mastani teuelygôknec szokásoc sze
rent, à papoknac életet hozza e. ló a

igaz feleségeknec lenni, mint az ű
prædicatoroknac vagõn, hog sem
mint egynehany gonofz afzonalla
tot tartani. Ezt haluán Milyth
Gyõrgy, ki az mi hitũnket es valla
at tartya vala, nem vará hogy
en felellyec, hanem hamarsággal
megfelele Vekeinec monduán.
Nem tudom miuel iamborbac à ti
prædicatoritoc à papoknal, noha
feleségec vagyon. Sõt bizony so-
kcal gonofzbac. Tudode mit mi-
uele kettei nem regen à mi földũnk-
be. Azegiknec, ki ű maga immar
meg aggot, iffiu felesége vala. A
masiknac ki iffiu es vastag ember,
ag felesége. Es miuel hogy sem az
ag prædicator nem szereti vala az
iffiu feleséget. Sõt cherelem egy
mal

seggel el hadni, hogy nem mint hit
nelkül űket meg keresztelni. Mert
à szentsegeket nem is vehetni, s ne-
mis kel venni hit nélkül. Vgy tes-
zic hogy nem egyebet hallasz Lu-
tertűlis annal, à mit az Anabaptis-
tae beszélnek, à kis gyermekeknek
keresztelésékrűl. Touabba, hogy
sem királnac sem egeb feiedelmek-
nek nem tartoznac à keresztynec
engedni es adot adni, aztis Lutertűl
vőue Munzerus à fő Anabaptista. *Capt: Ba-*
Mert ű iria, hogy addig semmi iot *bilon.*
nem kel varni, még minden emberi
tőruenyec semmiue nem lesznek, es
à kőfseg nem országol. Megint
masut. Azon kel vgymond Istent
kerni, hogy è meg vakult feiedel *Cont: duo*
meknek az ű alatt valoc semmi *mandata*
be ne engedgyenec. *Cesaris.*

romság karomlo eretnekekrül:
Vallyon nem Luter toiaé ezeknek
kisteuelygeseket, mikor meg vta-
la à Niceabeli conciliomot (melybe
Arrius karhozta) es nyiluan val-
la hogy nem teczic neki, hogy à
Christus atyáual egy allatunac ne-
uezteric? Ioannes Campanus ez il-
lyen eretnek ségnek eggic tamasztó-
ia, v'g teczic Luter tanetuaia vala.

Cont: 14-
cobum Lat
kanum.

Ezec leg v'latatosb eretnek sé-
géc é mostani veszedelmes üdök-
be, mellyeknek eredeteket mind à
Luter könyuebe telalom. A töb-
binéc azon keppen, de hoszu dolog-
vona mindenikrül eggenkent szol-
lani. Nemis szükseg mert à hol à
nagyga meg talaltatic, ketseg nel-
kül ott kel az apraiatis keressni.
Nem akaroc azert ü hozza, v'gy
mint

Huszonegyedik oka.

SOc chodakcal erősetette meg Isten eleit fogva a Romai eghazságnac hitit es vallasát. Mi údönkbennis Indiaba, a hol vionnan plantaltat a keresztyen hit, nem keves chodac törtenecc, mellyeket latuán az ott lakozo emberek, a kic imar meg tertenecc, fölötte igen erősettetnecc a Romai hitben, a kic penig mégis a pogansághba talaltatnac, el hagyuan a baluanyozást, naponkent az egy Istennecc igaz tiszteletit két kezzel kapiac.

Akarnam ha Luteris az úmáradekiuól egyetembe valami cudoat tennénecc, mellyel bizonyetana

vgyan azon Iſtentül bocha utatta
nac, à ki minden üdőkbe, choda tes
uó hatalmat adot azoknac, à kic
által vagy vionnan kezdette vala
hol hirdettetni az ũ igeiet, vag va
lami változáſt akart tetetni az em
bereg közöt, az Iſteni tiſztelet nec
modgyaba.

Azt mondgyac hogy nem
szükölködic az ũ tanetáſoc chodac
nelkül, mert elég bizonsága annac
az Iſten igeie es az Iſten nec lelke ki
üket vezerli.

Act: 1.

Rom: 3.

I Cor: 7.

I Pet: 1.

Legyen vgy bator ha v g va
gyon. De hiſzem az apoſtoloc ta
netafais à prophetakbol es à ſzent
lelek Iſtentül bizonyettator. mind
az által choda tetelekcelis erőſsette
tec. Vallyon miért? az hitetlenes
kert,

keppen szent Pál mondgya, ¹og à
 külömb külömb fele nelueken való
 szollás, chodául vagyon nem à hi-
 ueknec hanem à hitetleneknec. An-
 nakokaert miuel hogy Luter es az
 ű tanetuanyi vñ tudomant hosza-
 tanacé vilagra, vietast es valtozást
 tettenec az Isteni tiszteletbe, tar-
 toznac chodakcal bizonyetani à
 mit hirdetnec, ha azt akariác hogy
 mi, kiket űc hitetleneknec tartnac,
 el hidgyűc hogy Istentűl vagon az
 mit prædicalnac.

Auagy ha ezeknec tanetásoc
 choda tetel nélkül nem szükölkö-
 dic, miert iparkodot tahat Luter
 Marton, miert szepelkedtenec az
 ű tanetuaniközzűlis nemellyec (iol
 lehet hejaba) à choda tetelre? 1545.

embergaba...
dögös leány: Kit minec vianna à
meges egyhaznac segrestyeiebe vit
volna, paranchola az ördögnek
hogy ki menne belőle. De az ördög
dögös Leány chac meuete az ű pa
rancholattyát. Azt latuán Luter
ki kezdte menni à segrestyeből: De
az ördög annira be zavarlotta va
la az aítot hogy sem kiuül sem belől
meg uem nyithatác. Meg ieduén
ezen à szēt atya, az ablakon akar
vala elszaladni, ha à vas rostely en
gette volna. Vegezetre azert à
rostelyos ablakon egy feizet adanac
be neki, es aual tőre meg az aítot,
s- vgy szede ki onnet magát. Itt
kelliet volna Luter batyanknac a
maz *specialis fortissima fides*, kiuult
keppel. V... erős hitt, mellyel gya
korta

na meg velle az ordögöt, es kerget
te volna ki à leanybol.

Az Augusta varasnac hostat-
tyába 1563. esztendőbe vala egy
Luter hiten valo takáchnac ordög-
gös leanya, kit az ordög kegetle-
gyötör vala. Hozza hiuác szülei
böit más hoba à Luter prædicator-
okat, hogy ki üzneiec az ordögöt
belöle. Amazoc el iöüenec es val-
tig conüuralac es kelzeretec vgyan
hogy ki menne, de semmi nem kele-
oenne, mert ordög ordögöt nem
üz: El szegyenkedenec azért à hafz-
tul. Azonközbe iuta oda ég leány
Anna afzon, az nehaj seb gyogeto
Borbely Matyás leanya, az ü szol-
galo leanyaua Magdolnáual egés-
tembe, ki könyörí én az ordög
miat meg nyaualyodoc szeméye.

Simon Doctort, à szent Mauricius
egyházabeli Romai hiten való præ-
dicatort hinaiac hozza. Az minec
vtanna oda iurot volna, ki ũze à
latrot à leanyboles meg szabadéta
gent az ellenségnek hatalmátul.
Vgy teczic igenis akariac vala ama
zoc, hogy chodat tehettec, az az
ördögöt ũzhettec volna. Es ha
keduec telic vala benne kesseg nel-
kül dichekettec volna velle hogy
az ũ hiteknek bizonyetasára Isten
illyen choda dolgot chelekedet ũ
altaloc, de nem vala olyan hitec
mint à mustar mag, es nem akarà
Isten, hogy à hamisag erősetelsec
à chodac altal, mellyeknek tetelét
:16. az igazsagnac erősetesére engedé
az ũ hiueinec

Calvinus, igen vagodic vas
la reia,

üte, mint apostolt, az az, Istennek
követi. Az aszonyember Brus
leust el temetüen, ismet vissza mene
Ostunumba, es idő iartába eg Cul
dreus neuü prædicator vöue ütet
feleségül magának.

Illyen chodakcal bizonettyác
à Luter maradeki, az ü Apostol
sagoknac es tanetasoknac igafságot.
Mi nallunc penig à hoheroc szok
tac effele chodakat tenni, es aual
ielenteni meg mestersegeket hogy
chac hamar holtat tudnac az eleuen
ból chenalni. Tudta Caluinus hog
az ü apia amaz nagy Antichristus,
mely è vilagnac vege fele ielenic
meg, hamis ielekcel es choda tete
lekcel, es à hamisagnac minden cha
lardsagiual fog el iüni, azert igyes
K kezec

Annakokaert, Iafsa minden
Iambor kerefztyen, ha méltó volna
énnékem à Romai egyházbol, me
lynec hiti es tudománya, szantalan
foc igaz ielekcel még erőfsettetet,
ki meñem, es azoc közze, allanom,
kic az ű tetouazo tudományokat,
nem hogy igazakcal, de még chac
szem feen vesztő ckodakcal sem
tamogathattyac.

Huszenkettődic oka.

HA Apostoli emberek nec es az
Apostoli igaz tudomány hirdetői-
nec akarnac tartani, miért nem mi-
uelicazt à mit az Apostoloc miuel-
tenec. Kic è vilagon szellyel futosa-
uán, az vac es baluanyozo pogana-
okat

retirui az egy igaz Istenec ismerez-
tíre háitottac. Hol mutathatnac
ezec chac egy orszagotis, auag tar-
tomañt, auagy varast, mellyet ùc
teretteneç volna à baluanyozo pos-
ganságbol à kereszttyen hitre. De
à mi eleinc à papac es à papistac
sokat teretteneç s- mostis teretneç.
Szent Albert püspöc es szent Istuā
kiraly (hog à többirül ne szollyac)
ic à magyar nemzetet az Scitiai
ötet poganságbol az Euangeliomi
tudomannac vilagofsagára hozac,
vgy teczie nem Luterec sem Caluís-
nistac, sem Zuinglianusoc, sem va-
lami egyéb effeléc, hanem Papistac
valánac.

A Iesuitakis, es egyéb szerzes-
tesec, kic mi üdönkbe Indiaba plan-
tallyac à kereszttyen néget, es

K z ne ny

loc népet ki teretettenc à pogan-
ságbol es meg kereszteltenc, val-
lyon michoda vallasba vannac. Bis-
zony nem ollyanba mint Luter
auág annac tanetuanyi, hanem mint
mi. A szegeny papistac viselic ot-
tis à Christufnac igaiát.

Psalm 18.

Azt mondatta Isten szent Da-
uiddal az ű igeienc hirdetői felől,
hogy az ű zöndülesec ki megyer è
szeles földre, es è vilag kerekleg-
nec vegeig az ű beszédec. Nem las-
tom hogy à Romai egyház ellenfe-
gibe az be tölt volna, mert űc Eu-
ropának kiuüle sohól nem prædis-
calnac, Europaba sem mindenűt.
De be tölt à papistakba, kie nem
szűnnec meg touáb touáb vinni, es
kilyeb kilyeb vetni à Christus or-
szagának

dicallani, kic enn mit nem
hallottac es semmit nem tuttac à mi
vrunc es iduõzetõnc felõl. An-
nakokaert meg maradoc en az istẽ
házánac eppetõikõzõt, es nem ke-
uankodom azoc kõzze, kic nem
mutathatnac eg nemzetségetis, mel-
lyet ùc terettetec volna poganlag-
bol à keresztyenségre.

Huszon Harmadic oka.

CHacezis eleg oka, hogy nem
illic ennekem Luterhez es ù ma-
radekihoz hailanom, mert ha ù
hozzaioc hailanéc, à regi sz: atya-
kat, kic az apostoloc vtan Luterig
eltenece, mind kárhoztatnom kel-
lõ. I hoc ezek nec tudom-
nost ves

A szent Doctoroc à Romai,
 egy katolikus eghaznac es à Romai
 r. pököt, kit papánac hiuunc, Chri
 stus vicariusanac, es à közönleges
 anyaszentegyhaz pásztoránac tar
 tottac. Hieronimus Apologia 1. aduer:
 Rufinū. Ad Paumachium & oceanum, de Orige
 nis erroribus. Ad Damasum Tom: 2. Epist: 57.
 Ambrosius in 1. Tim: 3. De obitu fratris Lib: 3.
 de sacramentis cap: 1. Augustinus cont: Epi
 stolam fundamenti. Epist: 162. 165. Athanasi
 & Aegiptij scribentes ad Marcum papam.
 Basilius magnus. Epist: 52. Optatus Mis
 leuitanus. Lib: 2. cont: Donatistas. Cyprian
 Epist: 55. ad Cornelium. Et Epist: 66. ad Puppia
 num florentinum. Tertullianus de præscriptioni
 bus aduersus Hæret: Irenæus Lib: 3. Cap: 3.
 Chrysofostomus. Tom: 5. ad Innocentium papam
 ꝛc.

5. Cyprianus Mark. de Lau'ibus Athanasij magni.
Et in oratione Basilij magni. Chryso-
stomus, sermone in adorationem uenerabilium cathena-
rum et gladij sancti et Apostolorum principis Petri.
Ambrosius in oratione de fide resurrectionis. In
cap: 26. Luca. Hieronimus in Epitaphio Paule.
Augustinus Lib: 3. de Baptismo contra Donatis-
tas cap: 1. Theodoretus in Philotheo. &c.

A Szentec teteminec tiszteles
titis vallottác. Paulinus Nolanus, in uita
sancti felix, natali. 6. Hieronimus cõtra Vi-
gilant. Augustinus. Lib: 22. de Ciuit: dei. 8.
Damasceus, Lib: 4. Ordod: fidei cap: 16.
Basilius Hom: in Psalmum 116. Chryso-
stomus sermone in Iuuentinum & maximum Martyres.
Lib: 4. cont: Gentiles de uita S. Babile. Sermon
in adorationem uenerab: Cathenarum. &c. Am-
brosius Epist: 85. ad sororem, de inue-
niente Geruasij & Protasij.
Gangrenj. &c.

bizonettyac. Dionysius Areopagita.
Ecclesiastica Hierarchie cap: 3. Ignatius epist:
ad Smyrneses. Iustinus in Dialogo cum Try-
phone, aduersus Iudaos. Augustinus. Epist: 23.
ad Bonifacium Episcopum. Lib: 22. de Ciuit: Dei,
Cap: 8. Crystostomus. Hom: 17. in Epist: ad
Hebre: & Hom: 3. in Epist: ad Phillip. Clemens,
Episto: 3. de officio sacerdotum. Irenaeus, aduer:
Hereses lib: 4. cap: 32. Cyprianus. Epist: 63.
ad Ceciliam. Hieronimus. Epist: 17. ad Marcell-
lam. Ad Euagrium Epist: 126. Damascenus.
Lib: 4. Ort: fidei Cap: 14. Concilia pri-
mum Nicenum. Cap: 14. Laodicenum.
Can: 19. & 58. Ephesinū. Epist: ad Nestoriū.
Carthaginense 2. Can: 3. Agatense, Cap:
21. Mileuitanum, Canone 12. Carthagi-
ginense 4. Canone. 84. & 6. Egeyboeis
denbe nem chac eze hanem à
szent D oki 15

gadgyacezeket. Sõt à Rom' s-
hazat Babilonnac, à Romai p. spö-
köt Antichristusnac, à szentek nec
segetségre hiuasat etemek nec ti-
szteletit es à Miset, ba. uanyozasnac
neuezic. Kiböl è kettő nec egygyic
kőuetkezik: vagy hog' à regiec fe-
ienkent teuelygettenec es elkarhoz-
tanac, vagy à Luterec es egyeb vy
prophetac teuelyeg nec es karhoz-
nac. Azt hinni peniglen, hogy az
apostoloc vtan senki Luter elöt is-
gazat nem mondotes nem irt, es
senki nem iduözült, nagy vak
rőseg volna. Talin...
regi atyác von...
azoc karhoztan...
teuelyeg nec

Añá!

egházba

zentia, doctoroc egget eritene,
est. n. induſor azoc vtan, kic a res
gic vallas. a ellenkedo tudos
mant hjrde .

Huszonnegyedic oka.

Mat : 7.

AZ hamis prophetakát, mel-
lyeket szükség mindē keresztyenec
el tauoztatni, az ű gyümölcshökrül
ismeriuc meg, azt mondgya iduös-
zetönc. *A fructibus, inquit, et um
cognoscetis eos.* Vgy hog valamely
prophetaknac es prædicatoroknac
tanetasoc vtan közönseggel gos-
nosz gyümölcsh terem, azokat sza-
badon es itan hamisaknac tar-
thatyuc, illic hogy el tauoztassuc
es neg övünkattüllöc. Mi-
lyen tenig a gonosz gyümölcsh,
meg

1
isur opera carnis. Quae
sunt, fornicatio, imunditia, impudicitia,
luxuria, idcirco seruitus ueneficia, inie
micicia, contentiones, emulationes, ira,
rixa, dissensiones, sectae, inuidia, homici
cidia, ebrietas, commestationes & his simi
lia. az az. Nyiluan vannac
testnec chelekedeti, mellyec ezec.
Hazasag tores, paraznasag, fers
telmetség, faitalansag, haragtart
versengés, irigkedésec, haragor
szauonyásoc, part utésec, gyü
goc, gyilkoságoc, reszege
dobzodásoc, es ezekhez hasonla
tosoc. Effele vetkec es gonoszá
goc, mellyeket szent Pál i. el
szamlál, mind gonosz gümölche
Mollyekrül nem akaroc minde
rül eggyenk szollani, mer

nem egynehanyarul Izolloc neue-
zet képpen, es à többirül chac kő-
zönségelen emlekezem.

A párt ütést neuezi eggyiket
szent Pal à test chekedetinc, az az,
mosz gyümölcsnek. Mellyet ki
nem lattya Luternél lenni es az ű ta-
netuanyinal? Nem de űc űteneke
partot mi tülűnc, es nem mi ű tū-
lőc? Meg mutattam oda fel iogy
mi velűnc valanac es mi kőzzű-
lűnc menenec ki. Fel emelkedēnc
előszőr à lelhi dologba papa ellen
es à Ro nai egyház ellen, annac vs
anna eni focpartolkodás kőuet-
zetet ű tanetasokból è vilagi fe-
edeln c ellenis, tudgyac à kic hi-
tori oluasnac, s-m es ingen maid
ile zetet szűnc illa ide alá.

Az irigkedē nely igen vs
valkod

lőtte meg mondam, hogy mikor
kezdeis Luter az esz vesztést, nem
az igazsághoz való szerelemből,
hanem iregsegből kezdé.

A versengestis, Luternek tu-
laidon irasiból bizonyítam meg,
hogy ű gyűmölchóc.

Hogy peniglen à visszauonás-
sóc es gyűlölségeg à Luter Euange-
liomianac gyűmölchi legyenec, a-
karkies eszebe veheti, chac teken-
che meg, hany felé szakattanac az
űtanetuanyi, hany ellenkedő vele-
kedesre oszlottanac, mint vinac ve-
tekednec es tufakodnaceg más ellē.

Luter Marton 1517 esztē-
dōbe kezdé vy tudománt hinteni
nemet orlázgba. Kitul chac hamar
visszat kezdēnec onni es parte

Zuinglius, a Sacramentariuoc e-
neksegének kezdői. De vő, hog
űn kőszőc sem szinte alkhatának
meg. Mert noha mind ketten ta-
gadac à Christus testét es verét ielē
lenni à vachorába, mind az által
nem egy keppen ertéc es magyará-
zac à Christus mondásat, *Hoc est
corpus meum*, Ez én testem. Car-
lostadius azt írã hogy à Christus
nem à keñerről szollot s-nem mon-
ta annac széne alatt lenni az ű testét,
hanem à keñeret aduán az aposto-
loknac, magára, az az, halando tes-
stere, (melybe az asztalnál űl vala)
mutatot, es arrul szollot mond-
uán, ez én testem ki ti erettetec ada-
ric: Zuingliusnac penig nem te-
czec ez illyen magyarázat, hanem
mondã, hogy à Christus be-
szédet,

... az ... , igzi az en testem
L'ő nec oiyakisezek nec kőuetői' Ő
zót, kic harmad keppen hurezo
lac azokat az igeket, es è szerent a
dác értelmét. Ez az en testem nec
iele. Calvinusis à Sacramentariusoc
fele vgyan, de ű neki è meg mon
dot magyarázatoknac eggyic sem
kedues. Mert nem mondgya hogy
à szentség igzi à Christus testét,
vagy annac iele: Hanem hogy à
testen, testnec ereiet (energiam)kel
erteni. Es ezt ez értelmet kőuetic
immár nagyob reszre à Sacramen
tariusoc, azért híjuc űket Calvinus
stul Calvinistaknac.

Luter az őueiuel egy felől, es à
Sacramentariusoc más felől, vggü
lőlic, rutollyác, szidalmazzác eg
mast, hogy fellyeb sem lehet. Eze
amazoc

es helyességgel meg engedhetlen
len vizauonyas vagon közöttök.

Egy neh: yszor kesertéc meg
es à vegre gyakran valo gyüleke-
zetec, egy mafsal valo beszellés
es tractálásolón, hogy bekeségre
es egyenességre hozhattac volna
dolgot. de nem lehet, nemis le-
het. Mert ninchen az Istennec lel-
ke nálloc, kirűl azt írta szent Pál,
1. Cor: 14. hogy nem vizauonyásnac hanem
bekeség nec Istene. Sőt 1529 eszten
döbe, à Marpurgi gyülekezetbe,
chac azt sem írhetéc meg à Lute-
ranusoktul à Zuinglianusoc, hogy
atyafiaknac tartattac volna túllóc.
Vizontag ezec, 1536 esztendöbe,
Arouiaba egbe gyűluen, azt vege-
zetec, hog: anki ű közzűlóc à Lute-
ranusoc gyülekezetibe ne menien.

torokat nargattyac. Mert ki egget
prædical nekic ki mást. Eggyüt
imigyen f-masut amugyan magar-
azzac az Euangeliomot. Taualy
à mely prædicatort tartot eg váras,
vagy eg falu, à mint az tanetotta
üket, es à minemü szer tartásba tar-
totta, à mastani kilömben tanettya
et maskeppen igazgattya. Nem
tud à szegeny nép houa lenni kősz-
tóc, nem tudga hol vagon az akol,
anyaszenteghaz es az igazsag,
niuel hogy Luter eggyüt, Zuingli
masut, Calvinus harmadhelyen
akik mind ü maganál es az öueis
mondhgyolenni, f-nem à többie

et ad. 101 g rulla 101

101 101

101 101

101

tic az oc, kiket a hegyekbe, az az oc
teuelygesekbe, a hegyrül a halom-
ra, egyic eretnekségrül a masikra
budostatnac a prædicatoroc. Sza-
nom nyaualyafokat, de boszonko-
domis reiaioc, hogy lattyac a hitet-
ök nec egyenetlensegeket es visza-
uonyafokat, lattyac hogy nehezen
talaltatic kettõ kösztõc, ki minden-
be egyet erchen, mégis hisz nec ne-
kic, a tanetastnac akarmi szeletülis
testoua hadgyac magokat hordoz-
tatni. Miert nem veszic eszekbe,
hogy ezec nem az Isten varasat az
anyaszentegyhazat eppetic, haner
a Babilon törnyát az ördög nec b
langiat? Mert ha Ist

volnának

tet es

me

uangenomianac.

A harag, gyűlölet, országokba es tartományokba való par-
tolkodas, gilkosag vgan tulajdos-
na à Luter Euangeliomianac. Vg
annerá, hogymitül fogua azt kez-
dettéc hirdetni, à Keresztyenec kő-
zöt le nem szal à had f. à fegyuer es
meg nem szűnic az öldökles es à
szüntelen való vyaskodas. Ki gőz-
neie meg írni, menisochaboruság
part ítes, arultatas, feiedelmec ellen
fel tamadas, vér ontas es ember hal-
lal törtent ez el múlt esztendőkbe,
f. mostis törtenic ez vy tudomány
mi t, r. et az öldög Marton ala-
ta az ű maradeki által Europas
nac egy n. any ref. tamaszt
es ki ter. ztet. szó

MAZOL VALANAC LUTERNEC, SEC IZIT
à ver onto Euangeliomnac.

Capit:
Babyl:

Mert minec vtanna azt irta
volna Luter egy könyvébe hogy
minden emberi törventül szabado
sac à keresztyenec, es sem angal sem
ember senki akarattyoc es keduec
ellen törvent nem szabhat nekic.

De secula
ri pote
ra. e.

Megint masut, arra intet volua min
deneket, hogy azon keriec lsten,
hogy à parasztság à feiedelmek nec
ne engedgyen, es adot ne adgyon:

Añac fölött. m' irasaba s mind
prædicatioia. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

l'agi feiedelmec ellen sac kep
garr, es ingergerlette vol' à
get, lsten danac a poroca oc

baratoc ellen sac e

u u g fol anaces
puzte

feleite meuetefeket. Miuel
meg dühöt porság nem elegendi
meg az eghazi nepeken töt. boszu
ual, hanem a földes vrac ellenis feg
uert fogánac, sokaknac varokat
meg vouec, iofzagokat dulác, ege
tec es puztetác, sokat megis ölenec
benne. Mind addig sem szünene
meg az vrac es nemefec ellen valo
dühösködéstül, meg nem azokis

ac ellenec
lan
ggl.

ize ec Caroly chaszarral. Mely
 ofze veszes hadat szerfze köztöc
 es nagy foc nyaualaknac oka lön.
 Kiualtkeppē peniglen azoknac kie
 chaszarra tamattanac vala meg es
 gete szaiokar. Mert kettei kie à tób
 bi közöt főc valanac, Fridericus Sa
 xoniai Herczeg es az Hafsiai Lant
 grauius foglagba esénec, nepec an
 nera meg veretec, hogy nemellyek
 nec à Chaszar vitezi közzül, hufz
 rabiais volt, annac fölötte foc főe
 s es foc kart vallanac nem chac à
 b hanem azoc mellet à bün
 élenek s à mint hadnac ideien szo
 kor tóitenni. A goz lem chas
 szare lő itül à partol k ge
 sekcel net herénec nac.
 nem fő. rta à
 ceség.

hogy a chaszai keuanasaga izeret
Tridentumba közönseges concili-
omot gúytót volna Iulius papa,
mind addig furdalac Maurici⁹ Her-
czeget, es Albertet à Brandeburgi
feiedelmet, hogy azokatis chaszara
tamasztac, à vegre, hogy à had-
miat à conciliom el bomolna. mi-
keppen akkor elis bomla. Még sem
part ütő es nem gilkosé à Luterec

domaia, mely à porokat vrokra,
fionberi feiedelmeket chas-
mas- a, es enni soc zurzas
ege nec, pusztetásnac, du-
ember halalnac
izony.

net orszag er-
Euangeliomi-
anem tób keres
mule immo

es à feiedelmec ellen hadakoznac,
es feguerrel teriesztic az pokolbeli
ördög nec országat, egy hazakat
rontnac, oltarokat törnec, kepeket
egetnec, az egyhazac marhajat ra-
gadozzac, papokat baratokat, apa-
czakat kergetnec, fosztnac, es öl-
nec, A kősegetis soc keppen nyo-
morgattyac es szantalan nyaualya-
kkal illetic. Iol lehet nekic s-
uesbe all à dühösködes.

és a fejedelmec magoknac
szob, szob, oltalm'ac
szalalad
y
szob
szob
szob
szob
szob

184. (Szám). Nagy-Szombat. 1581.

Telegdi Miklós. Egy néhány Jeles Okai mellyekert Telegdi Miklós
Pechi Püspök nem seheti es nem akarja uenni Luter Martonnac
es az ű maradékinac tudományát. Ad Ephesios 4. Tökellertes
ferfiuua' legyünc a Christusnac meg allapadott öreg uoltanac
merteke szerent. Hogy immar ne legyünc testona haboro
gyermekes: Es a tanetásnac minden szeleitül alá fel ne
hordoztassunc, az emberetkenc alnokságoc es chalar-
ságoc által, mellyel igyekernok meg csabri. Nyomtattatot
Nagy-szombatban 1581. esztendőbe szent Mihaly' havaba.
Sr. A - M. 6. = 11 3/4 w = 94 sztlan lev.

Egyetlen teljes példánya a pesti egyetem könyvtárában. —
Csonka példány az erd. Muzzeumban.

Vasárnapi Ujság. 1869. 202. lap:

"Maga ha űket megtelintjük, sokkal kevesebb jámborságot
találunk közöttök, mint mi közöttük. Ugy annyira, hogy ha
az embertel életibol kelleve a tudomány felül itéletet
tenni, erdijen is méltábban itélhetjük az ű tudomány-
rat harrisnad a miénknel.

Felcsigek ugyan az ű praedicatoroknak --- Löt az is törté-
immar egy néhány helyen közöttök, hogy felcsigot cserél-
tenel egymással.

Sibartianus fleus etc —

R.M. I, 80. 719